

Hjem > Landdistriktsmidler > 2011 > Jorden som dyrkningsmedie > Er der økonomi i sen omsåning af vinterraps?

Er der økonomi i sen omsåning af vinterraps?

I år ses flere dårlige vinterrapsmarker som følge af utilfredsstillende etablering, hård vinter, angreb af glimmerbøsser og tørke. Det afføder overvejelser om ompløjning og etablering af vårbyg eller majs.

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Tidligere på foråret blev der konstateret skader på vinterrapsen som følge af den hårde vinter -vurderinger omkring omsåning til vårraps på dette tidspunkt er beskrevet i [Plantenyt nr. 284](#). Vær opmærksom på, at der ved omsåning med vårraps ikke kan anvendes Biscaya og Mavrik, såfremt disse midler har været anvendt en hhv. to gange i vinterrapsen.

Omsåning med vårbyg er beskrevet i [Plantenyt nr. 279](#). Såning af korn på arealer, hvor Kerb er anvendt, sker for egen regning. Efter anvendelse af Kerb i foråret vil der være stor risiko for, at vårsæd blive skadet.

De aktuelle tilfælde af tørkestress og manglende blomstring af vinterrapsen er beskrevet i [Plantenyt nr. 349](#).

Overvejelser om omsåning medio maj går udelukkende på at begrænse størrelsen af det tab, som den dårlige rapsmark uvægerligt vil give. Der er i den nuværende situation tre overordnede strategier:

- Lade vinterrapsen stå og høste det udbytte, der måtte blive.
- Ompløje og så vårbyg.
- Ompløje og så majs til helsæd.

Ad 1) Lade vinterrapsen stå

I dette tilfælde er omfanget af omkostninger til afgrøden frem mod høst begrænset. I hvert enkelt tilfælde må det vurderes, hvor stort udbyttet kan blive. Det afhænger dels af, hvornår der kommer nedbør, dels af blomstringen.

Ad 2) Ompløjning og såning af vårbyg

Ifølge Budgetkalkuler 2011 skal der ved omsåning forventes maskin- og arbejdsomkostninger på ca. 1.200 kr. ekstra pr. ha. (Pløjning, såning, 2 x planteværn) og stykomkostninger på små 600 kr. til udsæd og planteværn. Det forudsættes, at gødning til vinterrapsen er tildelt. Vær opmærksom på, at der skal søges dispensation, hvis tildelingen af kvælstof til vinterraps overstiger kvoten til vårbyg.

De samlede omkostninger til omsåning udgør i en overslagsberegning omkring 1.800 kr. pr. ha uden gødning. Herudover forudsættes det, at omkostninger til høst, transport, tørring og lagring af afgrøder er på sammenlignelige niveauer og udgør ca. 1.300 kr. for vårbyg og ca. 1.500 kr. for vinterraps.

I nedenstående tabel ses nettoudbyttet for vinterraps og for vårbyg (kun kerne) dyrket uden supplerende gødning og under de beskrevne forudsætninger.

Tabel 1. Eksempel på beregning af nettoudbytte i kr. pr. ha i vinterraps

	Udbytte kg	
Rapspris, kr. pr. kg	600	1.800
2,50	0	3.000
3,00	300	3.900
3,50	600	4.800

Tabel 2. Eksempel på beregning af nettoudbytte i kr. pr. ha ved om såning til vårbyg

	Udbytte hkg		
Kornpris, kr. pr. hkg	20	30	40
100	-1.100	-100	900
125	-600	650	1.900
150	-100	1.400	2.900

Der skal høstes ca. 27 hkg vårbyg eller ca. 33 hkg til 150 kr. pr. hkg for at give ca. 1.000 kr. i dækningsbidrag efter arbejde og maskiner. I vinterraps opnås samme dækningsbidrag ved høst af ca. 1.000 kg pr. ha á 2,50 kr. pr. kg. Ved 3,00 kr. pr. kg skal der tilsvarende høstes ca. 850 kg pr. ha.

Forsøg med sen såning af vårbyg (23. april) indikerer udbyttetab på 10 %. Ved såning medio maj må dette forventes at være 20 % eller mere under gode forhold. Ved ompløjning og såning i helt tør jord må udbyttetabet forventes endnu større - afhængigt af, hvornår og hvor meget nedbør der kommer efter såning. Omsåning under meget tørre forhold så sent på sæsonen er forbundet med en væsentlig usikkerhed.

Maskin- og arbejdsomkostninger til omsåning vil nogle vælge at betragte som marginalomkostninger i denne situation. Dermed kan de reduceres til 30-50 % eller ca. 1.000 kr. pr. ha. Det ændrer dog ikke ved, at det skal være en dårlig rapsmark, før det ud fra rent økonomiske overvejelser kan betale sig at ompløje og så vårbyg i stedet for vinterraps medio maj.

Ad 3) Ompløjning og etablering af majs til helsæd

Ved såning af majs medio maj er der stor sandsynlighed for, at det bliver svært at producere majs til modenhed/kernemajs. Der er derfor i de følgende beregninger taget udgangspunkt i høst af majs til helsæd. Der bør indgås aftale med aftager, inden omsåning til majs til helsæd med henblik på salg.

Ifølge Budgetkalkuler 2011 skal der ved omsåning forventes maskin- og arbejdsomkostninger på ca. 1.500 kr. (Pløjning, såning, tromling, 2 x planteværn) og stykomkostninger på ca. 2.000 kr. til udsæd og planteværn. Det forudsættes, at gødning til vinterrapsen er tildelt. Vær opmærksom

på, at der skal søges dispensation, hvis tildelingen af kvælstof til vinterraps overstiger kvoten til majs.

De samlede omkostninger til omsåning udgør så i en overslagsberegning ca. 3.500 kr. uden gødning. Herudover forudsættes det, at omkostninger til høst, transport og lagring af afgrøder udgør ca. 1.700 kr. for majs til helsæd og ca. 1.500 kr. for vinterraps.

I nedenstående tabel ses beregningseksempel på nettoudbyttet for majs dyrket uden supplerende gødning som nævnt under de beskrevne forudsætninger. Vær opmærksom på, der kan være behov for supplerende tildeling af kalium og fosfor.

Tabel 3. Eksempel på beregning af nettoudbytte i kr. pr. ha ved omsåning til majs

	Udbytte FE		
Grovfoderpris kr. pr. FE	6.000	8.000	10.000
0,80	-390	1.210	2.810
0,90	210	2.010	3.810
1,00	810	2.810	4.810

Udbyttepotentialet i majs falder med ca. 100 FE pr. dag. Majs er sået efter 1. maj.

Beregningseksemplet viser, at der skal høstes et udbytte på mindst 6.000 FE á 1,00 kr. pr. FE, for at nettoudbyttet i majs til helsæd bliver på niveau med nettoudbyttet ved høst af vinterraps med et udbytte på 800 kg pr. ha ved en rapspris på 3,00 kr. pr. kg. Ved såning af majs kan der ikke efterfølgende etableres vinterhvede, som ellers typisk vil efterfølge vinterraps i sædskiftet.

Konklusion

Ved aktuel virkelig dårlig tilstand af vinterrapsen kan omsåning komme på tale. Der er væsentlig usikkerhed forbundet med sen omsåning under meget tørre forhold. Vær opmærksom på de anvendte pesticider og tildelt kvælstof i forhold til etablering af ny afgrøde og behov for ansøgning om dispensation vedrørende kvælstofkvote.

Som kontraktholder på produktion af vinterraps skal forpligtelserne i kontrakten indgå i overvejelserne, og der bør tages kontakt til aftager.

Egen vurdering af omkostninger forbundet med omsåning samt forventninger til udbytte og pris på vinterraps og alternativafgrøde er afgørende for, om der er økonomisk belæg for en omsåning. I egne med mulighed for afsætning af majs til helsæd kan dette være et alternativ.

Beregningseksemplet viser, at der ved aktuelle afgrødepriser skal høstes under 1.000 kg vinterraps pr. ha for at opnå samme nettoudbytte som ved omsåning og høst af ca. 30 hkg vårbyg pr. ha. Ved udbyttensniveau på 40 hkg vårbyg pr. ha skal der i eksemplet tilsvarende høstes omkring 1.200 kg vinterraps pr. ha for at opnå samme nettoudbytte i kr. pr. ha.

By Rich Haddock

[Til top](#)